

MODUL 3

Krízový intervent v teréne — základná príprava

Anotácia

Systematická stohodinová odborná príprava budúceho člena zasahujúceho tímu Modrého anjela a obdobných krízových tímov. Cieľom je vybaviť absolventa komplexnou schopnosťou samostatne v dvojici viesť zásah terénnej krízovej intervencie od prvého kontaktu so zasiahnutým v akútnej dekompenzácií až po aktivovanie siete následnej starostlivosti a stiahnutie sa z prípadu. Modul predstavuje súčasnú aktualizovanú verziu základného vzdelávania spolupracovníkov Modrého anjela, ktoré organizácia realizuje od roku 2007.

Cieľová skupina

Uchádzači o členstvo v zasahujúcom tíme Modrého anjela, ktorí úspešne prešli výberovým konaním; členovia obdobných organizácií krízovej intervencie; absolventi modulu 2 s potvrdeným záujmom o špecializáciu a odporúčaním priameho nadriadeného; vybraní profesionáli z pomáhajúcich a zasahujúcich profesií aspirujúci na rolu krízového intervenenta.

Vstupné požiadavky

Vek najmenej 25 rokov (v odôvodnených prípadoch znížiteľný rozhodnutím velenia tímu). Minimálne úplné stredné vzdelanie. Výkon pomáhajúcej alebo zasahujúcej profesie (lekár, zdravotnícky pracovník, záchranár, policajt, hasič, vojak, psychológ, psychoterapeut, pedagóg, odborný zamestnanec školy, sociálny pracovník, kurátor, duchovný) alebo preukázateľné osobnostné predpoklady. Úspešné absolvovanie dvojkoľového výberového konania, ktoré zahŕňa psychologické posúdenie vykonané klinickým psychológom v súčinnosti s velením tímu. Motivačný list a štruktúrovaný rozhovor. Preukázateľná odolnosť voči kontaktu s ťažko zranenou osobou, mŕtvym telom a s osobami v akútnej núdzi.

Rozsah a forma

100 hodín rozdelených do dvoch štvor- až päťdňových intenzívnych sústreďení, prezenčne, rezidenčne. Medzi sústreďeniami samoštúdium a tieňovanie skúseného kolegu (minimálne 2 zásahy).

Čo modul nerobí a do čích kompetencií nezasahuje

Modul neoprávňuje absolventa vykonávať psychologickú starostlivosť, psychoterapiu, psychologické poradenstvo ani psychiatrickú starostlivosť. Absolventi s psychologickým vzdelaním získavajú kompetenciu ku krízovej intervencii; psychologickú starostlivosť môžu v rámci svojej existujúcej profesijnej kvalifikácie poskytovať nezávisle od tohto modulu, nie však v rámci činnosti Modrého anjela v peritraumatickom čase.

Profil absolventa — kompetencie

Po úspešnom absolvovaní modulu absolvent:

- samostatne vo dvojici vedie zásah terénnej krízovej intervencie pri typických udalostiach (náhle úmrtie, dopravná nehoda, násilný trestný čin, suicídium, úmrtie dieťaťa vrátane SUID, požiar, ťažký úraz) od prvého kontaktu po odovzdanie klienta;
- aplikuje šesťkrokový model individuálnej psychickej prvej pomoci ako úvodnú časť krízovej intervencie;
- rozlišuje a kombinuje jednotlivé nástroje krízovej intervencie: individuálna PPP, psychická prvá pomoc pre deti, práca s rodinnou skupinou zasiahnutých, krátke skupinové informovanie (crisis management briefing);
- pozná celý reťazec peritraumatickej starostlivosti (prvý kontakt — krízová intervencia — aktivovanie siete následnej starostlivosti — odovzdanie) a svoje miesto v ňom;
- aplikuje etický kódex Modrého anjela a v teréne rozpoznáva etické dilemy (dvojitá rola, hranice angažovanosti, dary, osobná známosť, priznanie si vlastných limitov);
- vedie dokumentáciu zásahu podľa aktuálnej smernice Modrého anjela;
- vie pracovať s klientmi v špecifických situáciách — pozostalí po náhlom úmrtí, pozostalí po suicídii, rodičia po úmrtí dieťaťa vrátane SUID, deti po strate rodiča alebo súrodenca, obeť trestného činu vrátane sexuálneho násillia, svedkovia násilnej udalosti, kolegovia obeť zo zasahujúcej zločky;
- rozpoznáva indikácie a kontraindikácie vlastnej intervencie a bezpečne eskaluje do psychologickej,

- psychoterapeutickej, psychiatrickej, zdravotnej alebo sociálnej siete;
- má kompetencie Basic Life Support v rozsahu potrebnom pre krízového intervenanta, ktorý prichádza na miesto udalosti;
- komunikuje so zasahujúcimi zložkami a s veliteľmi zásahu IZS, s rodinou obete, so susedmi a komunitou, so zamestnávateľom, so zástupcami cirkvi a so samosprávou;
- primerane komunikuje s médiami a rozumie zásadám ochrany obete pred mediálnym tlakom;
- participuje v systéme vzájomnej podpory (peer-support) Modrého anjela, reflektuje vlastné reakcie pod supervíziou a pozná svoje individuálne záťažové hranice;
- vie pomenovať jurisdikčnú hranicu medzi krízovou intervenciou a psychologickou/psychoterapeutickou starostlivosťou a v komunikácii s klientom a jeho blízkymi túto distinkciu zachováva.

Obsah v šiestich tematických blokoch

Blok A — Filozofia, identita a organizačný rámec Modrého anjela. (10 h)

História Modrého anjela od roku 2007, vývoj filozofie a metodiky. Etický kódex — komentovaný výklad. Štruktúra organizácie, rezidenti, dobrovoľnícky princíp, vzťahy s IZS, ministerstvami, samosprávou. Národná sieť zasahujúcich tímov krízovej intervencie — súčasný stav a vízia. Medzinárodný kontext.

Blok B — Teoretický základ peritraumatickej starostlivosti. (20 h)

Súčasný poznatky o peritraumatickej fáze (Hobfoll 2007, Dyregrov, Bryant 2019, Bonanno o reziliencii, Shalev o včasných prediktorech PTSP). Model individuálnej psychickej prvej pomoci v šiestich krokoch. Obranné mechanizmy a ich rešpekt. Normálne reakcie na nenormálnu situáciu — mapa. Rozlíšenie akútnej stresovej reakcie, akútnej stresovej poruchy a rizík rozvoja PTSP (klasifikácia podľa ICD-11). Poznámka k dostupnej neurobiologickej literatúre a k jej obmedzeniam: časť populárnych rámcov (polyvagálna teória, niektoré populárne interpretácie neurozobrazovacích štúdií) sú predmetom aktuálnej odbornej diskusie a ich mechanistické tvrdenia nemôžu byť prezentované klientovi ani frekventantovi ako etablovaná neurobiológia; robustné klinické konštrukty (bezpečie, koregulácia, rešpekt k obranným mechanizmom, normalizácia reakcie) stoja na pevnejších základoch traumatologickej a attachmentovej literatúry, ktoré tieto mechanistické rámce predchádzajú.

Blok C — Typy udalostí a ich špecifiká — prehĺbenie. (15 h)

Prípadové štúdie skutočných zásahov Modrého anjela s podrobnou rekonštrukciou postupov a reflexiou alternatív. Nácviky v rôznych prostrediach. Priority v zásahu, veľkosti tímov, typy nasadenia.

Blok D — Krízová intervencia s deťmi a dospelými. (15 h)

Vývinové špecifiká od dojčiat po dospelosť. Práca s rodičmi malých detí po strate. Detské otázky o smrti — vývinovo adekvátne odpovede. Syndróm náhleho úmrtia dojčiat (SUID/SIDS) — aktualizovaný protokol komunikácie s rodičmi v prvých hodinách. Rituály rozlúčenia a ich význam pre dieťa. Návrat dieťaťa do školského prostredia po strate. Prípadové štúdie.

Blok E — Manažment stresu v tíme a sebaopodporné opatrenia. (15 h)

Záťaž spolupracovníka krízovej intervencie. Systém vzájomnej podpory v tíme Modrého anjela (peer-support). Krátky rozhovor kolegu s kolegom po zásahu (peer defusing) — štruktúra, hranice, kedy prebieha a kedy nie. Demobilizácia pri hromadnej udalosti. Odborná supervízia — čo je a čo nie je. Prevencia vyhorenia a sekundárnej traumatizácie. Kritická reflexia histórie metódy kritického debriefingu primárnych obetí a dôvodov, pre ktoré medzinárodný konsenzus od tejto metódy ustúpil. Sebaopoznanie frekventanta v role pomáhajúceho — zážitková práca.

Blok F — Právo, dokumentácia, logistika, Basic Life Support, integrácia. (25 h)

Právny rámec v SR (579/2004, 274/2017, 448/2008, 42/1994) a GDPR v teréne. Aktuálna d dokumentácia Modrého anjela. Logistika zásahu — výbava, pohotovostný režim, dojazd. Basic Life Support v rozsahu potrebnom pre krízového intervenanta. Komunikácia s médiami. Záverečný integrujúci výcvik — komplexná modelová situácia zásahu pri udalosti s hromadným postihnutím osôb, trvajúca 8–12 hodín, realizovaná v spolupráci so zasahujúcimi zložkami IZS (tabuľkové cvičenie alebo simulácia). Reflexia, záverečné skúšky, uvedenie do roly spolupracovníka Modrého anjela.

Metódy výučby

Výcvikový model 20 % teórie a 80 % nácviku. Rolové hry, simulácie s externými figurantmi, videoanalýza vlastných intervencií, prípadové konferencie, zážitková práca (detstvo, vlastné straty, reflektované limity), zahraničná literatúra k samoštúdiu, supervizovaný tieňovací zásah.

Ukončenie a výstup

Komplexná záverečná skúška: písomný test (50 otázok kombinujúcich výber z možností s otvorenými otázkami); písomná prípadová štúdia zo simulovaného zásahu v rozsahu 4–6 strán; praktická skúška formou komplexnej modelovej situácie hodnotenej tromi lektormi podľa štruktúrovaného hodnotiaceho protokolu; ústna reflektívna časť. Osvedčenie „Krizový intervent v teréne“ a interné uvedenie absolventa do roly spolupracovníka Modrého anjela s viazanosťou odpracovať dohodnuté pohotovosti.

Odporúčaná literatúra

Juen, B. a kol. (2004, aktualizované vydanie). Handbuch der Krisenintervention. Innsbruck: Studia. Dyregrov, A. (2008). Grief in Children: A Handbook for Adults, 2. vyd. Dyregrov, A., Dyregrov, K. (2008). Effective Grief and Bereavement Support. Bryant, R. (2019). Acute Stress Disorder. Hobfoll, S. et al. (2007). Five Essential Elements... Bonanno, G. (2021). The End of Trauma. NCTSN (2006, aktualizované vydanie). PFA Field Operations Guide. Baštecká, B. a kol. (2013). Psychosociální krizová spolupráce. Vodáčková, D. a kol. (2020). Krizová intervence, 4. vyd. Špatenková, N. (2017). Krize a krizová intervence. Kastová, V. (novšie vydanie). Čas truchlenia. Aktualizované materiály Modrého anjela.